

ELSA ANTILA

*Opettajako
muka
herrasväkeä*

Elsa Anttila

Opettajako muka
herrasväkeä

SAGA Egmont

Opettajako muka herrasväkeä

Cover image: Shutterstock

Teos on julkaistu historiallisena dokumenttina, jonka kieli kuvastaa julkaisuaikansa näkemystä.

Copyright © 1982, 2023 Elsa Anttila and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727027067

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

1. luku

– Vai että Ulla Vanhala!

Pitkän aikaa Ullasta tuntui, ettei Tellervo-täti kutsu häntä taloonsa ulko-oven edustaa pitemmälle.

Ammattimaisen taidokkaasti meikatuilta kasvoilta saattoi lukea salailemattoman torjunnan. Ja irtoriipsien alta katsovat siniset silmät näyttivät kylmiltä ja arvostelevilta. Tellervo arvioi tulijan päästä jalkoihin ja vielä takaisin hyvin hitaasti ennen kuin sanoi väkinäisesti:

– Käy sisään, ole hyvä!

He eivät olleet tavanneet ainakaan kymmeneen–viiteentoista vuoteen. Ulla muisti olleensa lettipää pikkutyttö, kun Tellervo-täti vieraili heillä aina silloin tällöin Helsingissä käydessään.

Rouva ei ollut hänen oikea tätinsä, vaan äidin serkku. Mutta Ulla oli tottunut ajattelemaan häntä aina Tellervo-tätinä. Ja muisti yhä miten häneen oli tehnyt vaikutuksen tädin upea

pukeutuminen, mahtavat kampaukset ja hänestä lehahtava hajuveden ja permanenttiaineen tuoksu.

Tellervo-täti oli niitä hienompia ihmisiä. Omisti kampaamon ja toi aina eräänlaisen tuulahduksen ylellisyydestä vieraillessaan Hyvinkäällä sijaitsevassa koneasentajaperheen asunnossa.

Vähitellen nuo vierailut olivat sitten harvenneet ja lopulta katkenneet kokonaan. ”Tellervokin tullut niin kiireiseksi”, äiti oli päivitellyt. Isän hymähdys taas oli ollut ironinen. ”Eikö se sanonut, että heidän on sen jälkeen, kun Taunokin on tullut miksi-se-nyt-oli tiikeriksi, katsottava kenen kanssa seurustelevat? Ja rupeaa vissiin olemaan varaa asua hotellissakin.” Yhteydet olivat supistuneet joulukorttien lähettelyyn.

Ja olisivat saaneet siinä pysyäkin, ilmeisesti. Ainakin Tellervo-täti väistyi hyvin hitaasti oviaukolta ja päästi yllätysvieraan sisälle ilmeisen vastahakoisesti. Mutta Ulla hymyili aurinkoisesti.

– Paljon terveisiä äidiltä ja isältä! hän sanoi. – Me olemme ihmetelleet, kun ketään teistä ei ole näkynyt meillä enää vuosiin.

Hänen edellään sisäeteiseen perääntyvä täti punetui hiukan. Mutta silmien ilme vain kylmeni entisestään.

– Me asumme nykyisin aina Helsingissä käydessämme Intercontinentalissa, täti sanoi. – Tai aivan viime aikoina Presidentissä... Ja on aina niin kiirekin, kun tulee sinne pääkaupunkiin. Entä mitä sinä teet Pyhämäellä?

– Minä olen tullut töihin tänne.

Tellervo-rouva jäi katsomaan häntä silmät pyöreinä.

– Entä – missä sinä asut? täti kysyi.

Ulla tajusi sukulaisen kauhistuksen, vaikka ei ollut tullut edes ajatelleeksi mahdollisuutta, jota Tellervo-täti pelkäsi: että

paikkakunnalle saapunut serkuntytär oli kiinaamassa heille asumaan.

– En oikeastaan vielä missään, Ulla naurahti. – Minä olen tullut vasta tänään. Mutta eiköhän kirkonkylästä joku koppi löydy.

– Minä ottaisin tietenkin mielelläni sinut meille, mutta siihen ei ole mitään mahdollisuuksia, Tellervo-täti sanoi kiireisesti.

– En minä haluaisikaan kenenkään kanssa samoihin tiloihin, Ulla ilmoitti totuudenmukaisesti saaden hymyn kirpoamaan ensimmäisen kerran Tellervo-rouvan huulille.

– Hyvänen aika, jätä takkisi siihen ja katsellaan taloa, täti hössötti koko olemukseltaan helpottuneena, kun pahin uhka oli väistynyt. – Minä pistän kahvitkin tulelle. Kun sattui niin hyvin, että minä olen juuri kotona.

Ulla oli ennen tänne tuloaan varmistanut asian tädin kampaamosta.

Laitettuaan kahvinkeitTIMEN päälle täti lähti johdattelemaan yllätysvierastaan tutustumiskierrokselle. Isokokoinen rivitalo huoneisto oli edustava. Suuri olohuone oli järvelle ilta-aurinkoon päin. Sen ranskalaisovet johtivat suoraan upeiden ruusujen kaunistamaan puutarhaan.

– Me pidämme usein suuria kutsuja kesäisin, täti liversi. – Silloin on suurenmoista istua puutarhan puolella takkatulen hohteessa ja grillata hiukan kirjolohta. Meillä on silloin noissa puissa suuret paperilyhdyt, ja kaikki on oikein tunnelmallista.

Ullan ei ollut vaikeaa uskoa sitä.

– Tämä on Pyhämäen edustavin rivitalo, Tellervo-rouva selvitti. – Tässä olisi vieläkin yksi huoneisto tyhjänä. Vahinko, ettei sinulla ole varaa siihen.

Ulla oli kysymäisillään, että mistä täti sellaista päätteli, mutta ei ennättänyt avata suutaan, kun rouva jo jatkoi ääntään hiljentäen:

– Nämä olivat niin kalliita, että oikeastaan meilläkään ei olisi ollut varaa tähän, mutta se oli melkein pakkotilanne, kun Tauno täyttää vuoden kuluttua viisikymmentä eikä meille olisi millään mahtunut siihen entiseen asuntoon edes kuorolaiset, muista puhumattakaan.

Tänne mahtui. Kaikesta näki, että huusholli oli suunniteltu ”edustamaan”. Olohuone ja sen jatkona oleva ruokailutila veivät yhdessä takkahuoneen kanssa valtaosan neliöistä. Saunakin oli yllättävän tilava ja sen vieressä takkahuoneen jatkeena oli pieni uima-allas.

– Tämä saattaa vaikuttaa vaatimattomiin oloihin tottuneesta jotenkin ylelliseltä, Tellervo-täti puolustautui. – Mutta meidän on melkein pakko, kun me sentään kuulumme täällä piireihin... Ymmärräthän! Ja on tästä liike-elämässä hyötyäkin, tietenkin. Kukaan parempi pyhämäkeläinen ei käy kampaamossa missään muualla kuin meillä. Enkä minä ole lähtenyt mihinkään hintasotaan, vaikka kilpailijat ovat sitäkin yrittäneet. Minä en edes halua ketä tahansa liikkeeni asiakkaaksi.

Toiset huoneet olivat huomattavasti pienempiä. Koppeja, Ulla tulkitsi heidän kurkistaessaan niihin. Valkoisin romanttisin huonekaluin sisustettu huone toi mieleen kemikaalikaupan. Se tuoksui kuin Eedenin yrttitarha, ja sen isokokoinen peilipöytä oli täynnä purkkia ja purnukkaa.

– Te olette tavanneet Liljan kanssa viimeksi pikkutyttöinä joskus Helsingissä, täti päivitteli. – Lilja on aikuinen nainen ja valmis diplomikosmetologi. Hän on kihloissa erittäin etevän diplomi-insinöörin kanssa, ja heille rakennetaan parhaillaan

taloa, jonka rinnalla tämä on pelkkä kurjala. Siitä voit kuvitella.

Ulla yritti kuvitella. Mahtoi olla sitten palatsi. Viereinen huone oli juniorin.

– Kuvittele, Larskin on nyt jo yhdeksäntoista, täti touhusi. – Hän on lukiossa seitsemännellä... Pojat eivät malta lukea, kun kaikki aika menee harrastuksiin. Olet ehkä joskus nähnytkin pikkuserkkusi nimen lehdissä. Hän pelaa tennistä ja pujottelee.

Pojan pöydällä oli isokokoinen suurisilmäisen tytön kuva. Tellervo-täti näytti sitä Ullalle ja selvitti:

– Birgitta ja Lars ovat seurustelleet jo pari vuotta. Oikein hieno tyttö, virkamiesperheestä. Hänen äitinsä on postin ekspeditööri. Ja isä puhelinmestari. He ovat samassa klubissa meidän kanssamme... Mutta hyvänen aika, se kahvi!

He tulivat keittiöön, jonka pöydälle täti nopeasti kattoi heille kupit. Oliko se kahvi vai yhdessäolo sukulaistytön kanssa, joka sai Tellervo-rouvan pehmenemään? Hän rupesi haikeana muistelemaan Ullan äidin kanssa vietettyä yhteistä lapsuutta ja nuoruutta kaikkine lavatansseineen ja veneretkineen.

– Tiedätkö, äitisi oli hullu, kun ei ottanut Lahtelan Ristoa, täti paljasti. – Risto oli korviaan myöten piikkassa, mutta Helga ei ymmärtänyt omaa parastaan. Sinunkin elämäsi olisi nyt ihan toisin... Risto on maatalousteknikko ja osastonhoitajana tavaratalon rautapuolella. Jos hänellä olisi niin edustava vaimo kuin äitisi oli, he kuuluisivat varmasti klubiinkin. Mutta äitisi rakastui sokeasti tavalliseen asentajaan ja pilasi elämänsä. Maista näitä pikkuleipiä. Ne ovat Liljan leipomia.

Toisen ja kolmannen kupillisen aikana Tellervo-täti ehti selostaa poikansa luokallejäämiset ja auton ajamiset metsään.

– Lars on niin vauhdikas, äiti ihasteli poikaansa. – Hänestä on tärkeintä pitää hauskaa, kun on nuori.

Pojan hauskanpito kohdistui tenniksen ja laskettelun ohella – heilaa tietenkään unohtamatta – raviurheiluun.

– Se on täällä nyt oikea villitys, täti paljasti. – Meillä klubissakin useimmat ovat joutuneet ostamaan pojilleen ja tyttärilleen hevosen... Tai ei nyt sentään kai vielä useimmat, mutta melko monet. Joilla on varaa siihen. Larsilla ja Birgitalla on oma hevonen kummallakin. Me lainasimme hiukan rahaa Syrjälöille, kun postin palkat ovat nyt mitä ovat.

Tässä vaiheessa täti muisti:

– Ulla, kuule! Vieläkö äidilläsi on se vanha kirjoituspöytä, jonka hän sai mummin puolelta perintönä?

Ulla tiesi mistä oli kysymys.

– Vielä. Mihin äiti sen olis pannut?

– Minä olen monesti ajatellut, täti sanoi ja hymyili kuin unissaan, – miten hyvin se sopisi meillä Taunon työhuoneeseen sitten, kun Lilja on siirtynyt omaan kotiinsa ja me laitamme hänen huoneestaan Taunon työsoven.

– Mihin setä sellaista tarvitsee? Ulla hämmästy.

– Tauno on nykyisin talouspäällikkö, Tellervo-täti sanoi loukkaantuneena. – Hänellä on alaisenaan yksi kanslisti ja puolet kassanhoitajasta.

Ulla tiesi, mitä isä olisi sanonut tuohon. Poliittisella uralla mies saattoi päästä vielä pitkälle kansakoulupohjalta. Jos sopivaa virkaa ei ollut, puoluekaverit perustivat sellaisen. Oli kaupunkeja, joissa saattoi päätyä sillä tavalla vaikka kaupunginjohtajaksi. – Kyllähän setä silloin luonnollisestikin, Ulla myönsi sovittelevasti.

– Me voisimme maksaa siitä, tietenkin, täti innostui. – Nyt on jo parin vuoden ajan ollut Pyhämäellä muotia koota kaikkea vanhaa ja antiikkista. Kun ihmiset ovat päässeet määrättyyn

asemaan, ei enää tuijoteta vain jokapäiväiseen leipään, vaan henkisemmät arvot nousevat etualalle... Vanhat kapiokirstut ja lipastot ovat erittäin suosittuja. Samoin talonpoikaissängyt... Mitä luulisit äitisi sanovan, jos soittaisin? Onhan teillä puhelin?

– On... Tätihän voi itse kysyä.

– Helga sille tuskin osaa antaa suurempaa arvoa, Tellervo-täti ikään kuin puolustautui.

Ulla kieltäytyi neljännessä kahvikupillisesta ja hankkiutui lähtemään. Jostakin syystä hän ei tuntenut enää mitään erityisempää halua tavata kumpaakaan pikkuserkkuaan enempiä kuin näiden isäkkään.

Ulko-ovella Tellervo-täti havahtui:

– Entä missä sinä nyt sitten aiot olla yöttä?

– Kai täältä jokin kämpppä löytyy aluksi, Ulla naurahti. –

Kunhan saan pari vuorokautta aikaa, etsin vakituisehman asunnon.

– Niin, aivan... Täti näytti vaivautuneelta. – Saanko minä näin vanhempana sukulaisnaisena kysyä sinulta aivan suoraan, että miten sinun raha-asiasi ovat?

Ulla hämmästyi sanattomaksi.

Kotoa lähtiessään hän oli saanut isältä parinkymmentuhannen markan säästökirjan ylimääräisenä. ”Että pääset kämpppää kalusteimaan”, isä oli perustellut. Rahojen lisäksi isä oli työntänyt hänelle kaksikin erilaista luottokorttia, joista laskut menisivät suoraan isälle firmaan. ”Ja jos löydät sieltä asunnon, johon ihastut, niin soita”, isä oli muistuttanut. ”Minä järjestelen sitten sen rahoitukset. Helsingistä sinun ei kannata myydä asuntoasi. Lauttasaassa nousee huoneistojen hinnat sitä vauhtia, että et saa enää kaksiota sieltä niillä rahoilla, jos nyt

myyt ja kolmen neljän vuoden kuluttua haluatkin palata takaisin.”

– Tuota noin... kyllä minun pitäisi jotenkin pärjätä, Ulla sanoi ja nielaisi.

Tellervo-täti kurkisti naapuriasuntojen etupihoille. Sanoi sitten ääntään alentaen:

– Jos sinulla ei ole varaa asua motellissa, niin sano suoraan. Katsos... kun sinä olet nyt sentään meidän sukulaistyttö, sinä et voi asua missään matkustajakodissa. Ymmärrätkö? Täällä ollaan piireissä hyvin tarkkoja sellaisesta. Olisi meille hyvin kiusallista, jos ihmiset rupeaisivat puhumaan sellaisesta.

Ulla oli jo varannut huoneen motellista pariaksi ensimmäiseksi viikoksi. Ja ihastunut aivan järven rannalla sijaitsevan luontoon sijoitetun asuntosiiven parveke- ja ikkunanäkymiin niin, ettei olisi vaihtanut niitä nyt kesän viimeisten päivien kuluessa mihinkään.

Niin hän saattoi luvata tädille:

– Minä menen sitten siihen motelliin.

Helpottunut hymy kohosi tädin kasvoille.

– Sinä ymmärrät minua paremmin sitten, kun olet ollut täällä jonkin aikaa, hän toimitti. – Pyhämäellä ollaan tarkkoja siitä mitä ihmiset tekevät. Hyvänen aika, minä olen ihan unohtanut: Mihin sinä tulet tänne töihin? Tavarataloonko?

– Kirkonkylän yläasteelle. Minä olen sen uusi englannin opettaja.

– Oletko sinä maisterisnainen? täti huudahti ja hänen olemuksensa kirkastui.

– Kyllä kai mun pitäis olla!

Tellervo-täti hehkui. Sammui sitten äkkiä kuin ulkovalo.

- Vahinko ettet sinä ole naimisissa, täti sanoi harmistuneesti.
- Pyhämällä ei auta paljon naisen maisterintittelit, jos hänellä ei ole miestä. Olisi aivan toista, jos sinäkin olisit maisterin rouva. Mutta yksinäinen nainen ei ole täällä oikeastaan mikään...

Palatessaan koululle Ulla tapasi vihdoinkin rehtorin. Aulis Sälkä oli lihavahko, hymyileväinen koulumies, josta Ulla teki nopeasti ensimmäisen luonnekuvan: liero.

Rehtorin käytös oli lipevää, siitä tuli mieleen yliampuva kansanedustaja-ehdokkaan rooli jostakin seuranäyttämöltä. Mutta Aulis Sälkä oli todellisuutta.

Toivotettuaan Ullan tervetulleeksi ja tiedusteltuaan hänen asunnonhankintaansa rehtori selvitteli lyhyesti koulun viralliset tiedot ja antoi luettavaksi koulun vuosikertomuksen. Sitten, Ullan jo noustua tuolilta jolla oli istunut, rehtori sanoi:

- Minä olen suorapuheinen mies.

Ullan hälytysjärjestelmässä syttyi punainen valo. Hän tuli aina epäluuloiseksi, kun joku rupesi mainostamaan suorapuheisuuttaan tai rehellisyyttään. Ihmisessä oli silloin jotakin vialla. Itsestäänselvän asian korostaminen saattoi johtua vain siitä, ettei se ollutkaan toiselle aivan itsestäänselvyys.

- Sen vuoksi sanon nytkin aivan suoraan, että tänne ei olisi kannattanut hakea muualta, rehtori jatkoi.

Ulla hämmästyi. Ei kuitenkaan sanonut mitään, vaan jäi odottamaan. Rehtorinhan oli asia jatkaa, kun kerran oli aloittanut tuolla linjalla.

- Tämä on vanhaa vaurasta maatalouspitäjää, joka ei hevillä ota vastaan mitään muualta tullutta... Ja meillä oli englannin opettajakin täällä omasta takaa. Vieläpä oikein hyvä... Neiti Isovaara on ollut vuosia Amerikassa, ja hänen taitonsa opettaa

puhekieltä on erinomainen. Mutta kun hän ei ole vielä suorittanut Suomessa loppututkintoa, me olemme joutuneet laittamaan hänen paikkansa aina muodollisesti auki seuraavaa talvea varten.

– Eikä kukaan pätevä ole hakenut sitä? Ulla kysyi.

– Täällä päin kaikki ovat tienneet, että se on neiti Isovaaran paikka, rehtori vastasi ja pyöräytti päätään. – Ja jos joku on joskus muualta yrittänyt tunkea väliin, me olemme selittäneet hakijalle asian.

Ulla tunsu sisäisen sähkösysteminsä napsahtavan päälle. Sitä paitsi se oli pikalevy: hän kiehahtaisi ihan kohta.

Rehtorinketkale ehkä aavisti sen.

– Mehän emme saaneet mitään yhteyttä teihin, kun te olitte ulkomailla, joten te ette tiennynt tästä, hän sanoi. – Lisäksi koululautakunnan tuorein jäsen teki kysymyksestä kovin virallisen.

Rehtori hymyili sovittelevasti ja jatkoi:

– Meidän uusi nimismiehemme tuli nimetyksi koululautakuntaan ja juristina hän rupesi niuhottelemaan pykälistä ja oikeudenmukaisuuksista. Minä yritin sanoa hänelle, ettei varsinkaan Pyhämäen kaltaiselle paikkakunnalle ole kenenkään helppo tulla väkisellä – ja teidän papereillanne valmiiksi auskultoinut nainen toki saa paikan muualtakin – mutta nimismies piti kiinni kannastaan ja sen vuoksi te nyt olette siinä.

Jo rehtorin mainitessa ensimmäisen kerran nimismiehestä Ulla tunsu jossakin pumpun tienoilla jysähdyksen. Seppo siis tiesi hänen tulonsa Pyhämäelle! Ja oli pitänyt kiinni hänen oikeudestaan saada tämä paikka. Vanha kunnan Sepel! Mahtoiko

mikään liikahtaa herra nimismiehen sisikunnassa, kun hän törmäsi hakupapereissa tuttuun nimeen?

Sepe ei ollut naimisissa. Ei ainakaan puhelinluettelon mukaan. Ulla oli tarkistanut Pyhämäen katalogista tilanteen eikä nimismiehen yksityisnumeron kohdalla ollut kuin Sepen oma nimi. Eikä luettelosta ollut löytynyt sen kummemmin erillistäkään samalla nimellä ja puhelinnumerolla varustettua vihjettä nimismiehen vaimosta.

Työntäen taka-alalle kaikki ajatukset opiskeluajan puoliheilasta Ulla keskittyi rehtoriin.

– Minä olisin tässä kyllä ilman herra nimismiestäkin, Ulla ilmoitti rauhallisesti. – Jos minut olisi ohittanut joku epäpätevä lautakunnan pikku suosikki, minä olisin valittanut.

Rehtori jäykistyi. Aulis Sälvän olemuksesta katosi pyöreä makeilu.

– Olisitteko todellakin? mies kysyi torjuvasti.

– Miksen olis? Minä olen hankkinut pätevyyyden johonkin virkaan enkä anna ainakaan säikähdyksen olla syynä siihen, että joku kieroilija vie nenän edestä minulle kuuluvan paikan.

Rehtorin pyöreä naama näytti jäykältä kuin olisi ollut posliinia. Kiittelikin samalla tavalla.

– Te olette sitten ihan varmasti tullut väärään paikkaan, maisteri Vanhala... Pyhämäki on voimakkaasti perinteitä kunnioittava pitäjä, jossa tuollaisilla asenteilla ei pitkälle potkita.

– Mitä rehtori tarkoittaa ”perinteillä”? Ulla kysyi ja kiehui jo.

– Sitäkö, että pari kolme kuppikuntaa hoitelee täällä asioita oman mielensä mukaan riippumatta siitä, mitä laki ja oikeudenmukaisuus sanovat?

Rehtori pudisteli päätään.

– Tällaista minä jo pelkäsin, hän sanoi. – Muualta tulevista ihmisistä ei koskaan voi tietää... Minä olen ollut yli kaksikymmentä vuotta mukana monissa kunnallisissa elimissä ja kaikissa niissä ovat perinteet tarkoittaneet sitä, että asiat hoidetaan ilman meteliä ja riitelyä sillä tavalla kuin Pyhämaella on aina tehty.

– Ja ne, joitten oikeudet on poljettu maantien ojaan, ovat nöyrästi vaienneet, niinkö? Minun kanssani sellainen ei olisi kuulkaa onnistunut, Ulla pauhasi.

– Minä ymmärrän kyllä, rehtori sanoi ja pudisti murheellisena päätään – että kovat opintovelat niskassa panevat ihmisen taistelemaan leipäpalastaan, mutta minun on sanottava, että te olette valinnut väärän paikkakunnan itsellenne... Aivan väärän.

– Mutta herra rehtori, Ulla hymyili aurinkoisesti. – Ettekö te suorana miehenä voi sanoa tuota toisin?

– Millä tavalla toisin? Epäluulo kiilteli Aulis Sälvän silmissä.

– Esimerkiksi, että te täällä olette valinneet aivan väärän ihmisen tälle paikkakunnalle. Aivan väärän.

– Miksikäs sitä ei voisi sanoa niinkin, rehtori töksäytti ja oikaisi niskaansa. – Mutta verbi ei ole laisinkaan oikea. Teitä ei ole valittu, vaan teidät oli pakko ottaa tänne... Ehkäpä te ajan oloon huomaatte, mikä ero siinä on...

Tavaratalon urheiluosaston myyjä oli sitä miestyyppiä, jolle Ulla ei vähääkään perustanut. Näitä koreita hellanduudeleita oli maailma täynnä – ja jokainen näistä kuvitteli olevansa planeetan ainoa Adonis. Toinen mahdollisuus tietenkin oli, että mies tajusi olevansa suhteellisen alhaalla yhteiskunnallisissa tikapuissa ja joutui korostamaan itseään suhteettomasti. Tai – ehkä poika

päinvastoin kuvitteli olevansa samaa tasoa kuin ne urheiluosastoon kytketyt radio- ja tv-sopen kalleimmat laitteet, joiden edessä hän seiso. Ulla oli elämänsä aikana moneen kertaan nähnyt saman ”teillä ei ole varaa näihin” -ilmeen myyjällä, jolla todennäköisesti ei ollut varaa itselläänkään, mutta joka oli samaistanut asemansa kauppaamiinsa laitteisiin.

Ilmeisesti heillä pojan kanssa olivat antipatiat toisiaan kohtaan samaa luokkaa. Myyjä katseli ylimielisen huvittuneena Ullan liikehtimistä polkupyörien keskellä ja suvaitsi lähteä liikkeelle stereopyhäköstään vasta Ullan tiedustellessa ääneen oliko erästä määrättyä pyörää varastossa toisen värisenä.

Ulla tiesi ilman pojan ilmettäkin olevansa liian tavallisen näköinen nainen. Pukeutunutkin aivan arkisesti hameeseen ja puseroon, jotka tässä loppukesän lämmössä olivat tarpeeksi keveät. Hänellä oli ulkoisesti tuskin muita naisellisia aseita kuin hyvä tukka ja aivan kohtuulliset sääret. Hän ei ollut sen tyyppinen nainen, jota urheiluosaston kiiltokuvapoika jäisi muistelemaan. Toisaalta Ullakaan ei ollut tippaakaan kiinnostunut tuosta tyypistä. Jos hän joskus innostuisi tuollaisesta, hän ei ottaisi riesakseen miestä, vaan hankkisi puudelin.

Poika aliarvioi hänet sekä naisena että asiakkaana.

– Se on valikoiman kallein naistenpyörä, myyjä ilmoitti ylhäisesti.

Ulla ei näytellyt. Hän tuijotti poikaan aivan spontaanisti hämmästyneenä.

– Anteeksi... onko teillä vikaa kuulossa?

– Miten niin? Poika typeryi.

– Minä en kysynyt tämän polkukoneen hintaa, vaan väriä.

Hienoinen puna kohosi paikallisen Casanovan poskipäille.

– Minkä värisenä te haluaisitte sen? Meillä on tämän lisäksi sininen ja hopeanvärinen, muistaakseni, myyjä sopersi.

– Minä otan sen hopeanvärisen...

Pojan ilme muuttui.

– Hetkinen, rouva. Minä soitan alas varastolle, niin se laitetaan heti valmiiksi. Otatteko te sen meidän varastomme ovelta alhaalta?

– Sopii.

Myyjän soitettua asian Ulla maksoi pyörän. Ottaessaan rahat vastaan puudeli katseli Ullaa jo toisin, ”Olette kiinnostava nainen” -katseella. Saattoi olla, että kaveri tajusi jotakin myös Ullan rytkyistä katseltuaan niitä hiukan tarkemmin. Pelkästään luonnonsilkkinen pusero oli maksanut Nicolessa saman verran kuin miesten kesäpuku. Ojentaessaan kuitin ja loppurahat Ullalle poika suvaitsi hymyillä rohkean tuttavallisesti. Arvokas kumarrus pehmensi tuota tuttavallisuutta.

Ullakin väläytti hymyn. Hän oli oppimassa pyhämäkeläistä tyyliä. Ja inhosi sitä niin, että paikkakunta rupesi tuntumaan kiinnostavalta.

Minkä vuoksi hän muuten oli täällä Pyhämäellä? Sitä Ulla mietti polkiessaan pyöräilystä nauttien halki kirkonkylän kohti järven rannassa sijaitsevaa motellia.

Äiti oli aivan selvästi pahastunut Ullan lähdöstä. Äidille oli ollut kova pala jo se, kun hän muutama vuosi takaperin osti huoneiston Lauttasaaresta ja muutti kotoa Helsinkiin. Hyvinkäällä jäi kolmen ja puolen sadan neliön uusi omakotitalo kahden hengen asuttavaksi, kun Erkki-veli asettui samaan aikaan Jeddään, johtamaan perheyhtiön sikäläisiä työmaita. Se olisi ollut enemmän insinöörin kuin juristin puuhaa, mutta Erkki

Kun Ulla muuttaa englannin kielen opettajaksi pikkukaupunkiin, häntä ovat vastassa pienen paikkakunnan arvot ja ennakkoluulot. Ulla ei kuitenkaan suostu muottiin – häntä ja hänen paikkaansaahan eivät paikalliset naiset määrittele!

Kaupungin seurapiirit ja kaduilla kulkevat juorut eivät kuitenkaan ole Ullan ainoa ongelma. Komea nimismies Seppo Tiira herättää Ullassa ristiriitaisia tunteita, ja pian Ullan elämä on entistäkin pahemmin solmussa.

“Opettajako muka herrasväkeä” on romanttinen ja mukaansatempaava romaani vuodelta 1982.

Elsa Anttila on kirjailija Jorma Kurvisen (1931–2002) salanimi. Kurvinen tunnetaan erityisesti Susikoira Roi-nuortenkirjasarjasta. Kurvinen julkaisi myös aikuisten romaaneja. Hän työskenteli toimittajana Uudessa Oulussa ja kaunokirjallisuutta julkaisevassa Nyyrikissä, mutta jäi päätoimiseksi kirjailijaksi vuonna 1978. Kurvinen sai Valtion kirjallisuuspalkinnon kolmesti.